



Anàlisi dels continguts audiovisuals emesos el 30 d'abril de 2013 per la secció "Zoom" del programa *Telenotícies*, pel prestador del servei públic de comunicació audiovisual Televisión Autonomía Madrid, SA, pel canal Telemadrid

Fets

1r. Televisión Autonomía Madrid, SA, és un prestador públic de serveis de televisió que, d'acord amb l'article 2 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), no està subjecte a l'àmbit competencial del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC). No obstant això, com a autoritat reguladora independent del sector audiovisual, aquest Consell ha analitzat, mitjançant l'Informe 33/2013, de 7 de maig, de l'Àrea de Continguts, els continguts audiovisuals emesos el 30 d'abril de 2013 dins la secció "Zoom" del programa *Telenotícies* pel canal Telemadrid.

2n. Aquesta anàlisi posa de manifest l'existència de determinats incompliments de la legislació aplicable als prestadors de serveis de comunicació audiovisual. Concretament, s'estableix l'existència d'elements que comporten relacionar els règims totalitaris estalinista i nazi amb els nacionalismes basc i català. A aquest efecte, l'Informe de l'Àrea de Continguts detalla els elements següents:

«[...] 1. Segons la presentació, l'objecte d'aquesta edició de l'espai "Zoom" és "poner el foco [...] en la manipulación semántica" que porten a terme "los batasunos, ETA y el nacionalismo vasco y catalán".

2. El reportatge situa els inicis històrics d'aquesta manipulació semàntica en l'estalinisme i el nazisme, i afirma que "hoy nos apodera y nos articula sin que muchos sean conscientes" (s'acompanya amb imatges de Stalin i de Hitler). Identifica la manipulació del llenguatge amb els règims totalitaris:

"Colar eufemismos para rebajar el verdadero significado de las palabras es una estrategia común, sobre todo en políticas totalitarias."

La peça s'il·lustra amb referències verbals i visuals als nacionalismes català i basc, de manera que estableix una relació entre les referències històriques a l'estalinisme i al nazisme, als règims totalitaris i els nacionalismes català i basc actuals.

3. El reportatge realitza una contraposició entre els conceptes que, segons Telemadrid, manipula el nacionalisme i el significat real que, segons aquesta televisió, tracta d'amagar [...]

4. El reportatge s'il·lustra amb imatges, sense identificar, que tenen relació amb alguns fets de l'actualitat política de Catalunya [...].»

3r. Així mateix, l'Informe posa de manifest l'existència d'una manca de pluralitat en el plantejament de la matèria objecte de l'espai "Zoom" que ens ocupa, atès que totes les



intervencions coincideixen en una mateixa tesi. Concretament, l'Informe detalla els elements següents:

"[...] 5. Hi intervenen dues persones presentades com a experts, Amando de Miguel ("sociòleg") i Fernando Vilches ("director del Departamento de Lengua de la Universidad Rey Juan Carlos"), que expressen les respectives **opinions, coincidents entre elles i amb el conjunt del reportatge [...]**".

4t. Finalment, l'Informe estableix que la secció "Zoom" es presenta com un espai d'informació en profunditat. No obstant això, "[...] **el muntatge, les sobreimpressions, l'off i les intervencions de les persones presentadores del teleinformatiu constitueixen un relat d'opinió [...]**". I, en conseqüència, conclou establint que es tracta "[...] d'un relat d'opinió no diferenciat de la informació emesa en el teleinformatiu [...]".

5è. Vist l'informe de l'Àrea Jurídica, que es reproduïx íntegrament:

"Consideracions jurídiques

Primera. El títol IV de la Llei de l'Estat 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual (LGCA) s'ocupa íntegrament de la normativa bàsica del servei públic de ràdio, televisió i oferta interactiva, respectant el sistema competencial que fixa la Constitució espanyola, i fa referència als objectius generals que ha de buscar aquest servei públic, com ara difondre continguts que fomentin els valors constitucionals, la formació d'opinió pública plural, la diversitat lingüística i cultural, etc. En concret, l'apartat 1 de l'article 40 estableix literalment el següent:

"El servei públic de comunicació audiovisual és un servei essencial d'interès econòmic general que té com a missió difondre continguts que fomentin els principis i valors constitucionals, contribuir a la formació d'una opinió pública plural, donar a conèixer la diversitat cultural i lingüística d'Espanya, i difondre el coneixement i les arts, amb especial incidència en el foment d'una cultura audiovisual. Així mateix els prestadors del servei públic de comunicació audiovisual han d'atendre els ciutadans i grups socials que no són destinataris de la programació majoritària.

En compliment de les missions que estableix el paràgraf anterior, el servei públic de comunicació audiovisual té per objecte la producció, edició i difusió d'un conjunt de canals de ràdio, televisió i serveis d'informació en línia amb programacions diverses i equilibrades per a tot tipus de públic, que cobreixen tots els gèneres, destinades a satisfer les necessitats d'informació, cultura, educació i entreteniment de la societat i a preservar el pluralisme en els mitjans de comunicació."

Segona. Televisión Autonomía Madrid, SA, com a prestador del servei públic de comunicació audiovisual, té com a missió, entre d'altres, difondre continguts que fomentin els principis i els valors constitucionals, així com contribuir a formar una opinió pública plural. Juntament amb aquesta obligació, existeix, d'acord amb l'apartat 5 de l'article 4 de la LGCA, el dret de totes les persones a rebre –especialment dels prestadors del servei públic de comunicació audiovisual– una comunicació audiovisual plural que atengui els interessos diversos de la societat i sigui respectuosa amb les diversitats polítiques, socials i culturals del país.





Tercera. L'eventual judici de valors formulat des d'un únic plantejament no garanteix el respecte a les diferents opcions i manifestacions polítiques, socials i culturals presents a l'Estat espanyol, sinó que, ben al contrari, impedeix el diàleg, la comprensió i la cohesió entre les diverses opcions i àrees de l'Estat espanyol. En efecte, de l'anàlisi se'n desprèn que, pel que fa a la presència d'actors, en l'espai "Zoom" del programa *Telenotícies*, emès pel prestador de servei públic de comunicació audiovisual Televisión Autonomía Madrid, SA, pel canal Telemadrid, el 30 d'abril de 2013, hi ha únicament la presència de dues persones presentades com a expertes, Amando de Miguel ("sociòleg") i Fernando Vilches ("director del Departamento de Lengua de la Universidad Rey Juan Carlos"), que expressen les opinions respectives, coincidents entre elles i amb el conjunt del reportatge. Es constata, també, per tant, que no s'ha donat veu a d'altres persones amb opinions no coincidents amb les presentades per les persones que intervenen a l'espai ni amb la línia editorial del conjunt del reportatge. I, en aquest sentit, el contingut presumptament informatiu emès per aquest prestador de serveis de televisió no resulta adequat a les missions de servei públic que, per llei, ha de complir, atès que aborda el tractament dels nacionalismes des d'un punt de vista ideològic únic i indiscutible, amb una manifesta manca de respecte a la diversitat i fomentant el menyspreu a la diferència.

Quarta. L'apartat 6 de l'article 4 de la LGCA estableix el dret de totes les persones a rebre de forma clarament diferenciada la informació de l'opinió. D'aquesta manera, el legislador estableix la voluntat i la necessitat de determinar una separació entre informacions i opinions com un límit a l'exercici legítim dels drets fonamentals de llibertat d'expressió i d'informació dins de la realització d'activitats de comunicació audiovisual.

Cinquena. El Tribunal Constitucional,¹ en examinar l'eventual col·lisió entre el dret a la llibertat ideològica i d'expressió, ha establert que l'apartat 1 de l'article 20 de la Constitució² ofereix cobertura a les opinions subjectives i interessades sobre determinats fets històrics, per molt erronis o infundats que resultin, sempre que no suposin un menyspreu a la dignitat de les persones o un perill per a la convivència pacífica entre els ciutadans. El mateix Tribunal remarca que la lliure transmissió d'idees, en les seves diferents manifestacions, no és un dret absolut, i situa fora de l'àmbit de protecció d'aquest dret la difusió de frases i/o d'expressions ultratjants o ofensives, sense relació amb les idees o les opinions que es vulguin exposar i, per tant, innecessàries amb aquest propòsit.

D'aquesta doctrina constitucional se'n desprèn que, si bé la llibertat ideològica i la llibertat d'expressió protegeixen la lliure expressió de les idees, fins i tot encara que resultin rebutjables i molestes per a una generalitat de persones, no acull la utilització del menyspreu i l'insult contra persones o grups, o la generalització de sentiments d'hostilitat contra ells.³

¹ STC 235/2007, de 7 de novembre. En relació amb l'apartat 1 de l'article 20 de la CE, no garanteix "el derecho a expresar y difundir una determinada concepción de la historia o del mundo con el deliberado ánimo de menospreciar y discriminar a personas o grupos por razón de cualquier condición o circunstancia personal, étnica o social".

² Es reconeixen i es protegeixen els drets:

- a) A expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escriptura o qualsevol altre mitjà de reproducció.
- b) A la producció i a la creació literària, artística, científica i tècnica.
- c) A la llibertat de càtedra.
- d) A comunicar o a rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió. La llei regularà el dret a la clàusula de consciència i al secret professional en l'exercici d'aquestes llibertats.

³ STC 214/1991, d'11 de novembre. "[...] de la conjunción de ambos valores constitucionales dignidad e igualdad de todas las personas, se hace obligado afirmar que ni el ejercicio de la libertad ideológica ni la de expresión pueden amparar manifestaciones o expresiones destinadas a menospreciar o a generar sentimientos de hostilidad contra determinados grupos étnicos, de extranjeros o inmigrantes, religiosos o



Sisena. Tant la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans com les resolucions del Comitè de Drets Humans de les Nacions Unides, i les recomanacions de la Unió Europea han definit el concepte de discurs de l'odi per referir-se a situacions en què es difonen expressions que insten, promouen o justifiquen l'odi racial, la xenofòbia, l'antisemitisme o qualsevol forma d'odi basat en la intolerància. En síntesi, les següents:

- L'article 20 del Pacte internacional de drets civils i polítics, aprovat per l'Assemblea General de les Nacions Unides, mitjançant la Resolució 2200 A (XXI).⁴
- La Recomanació número 7 de la Comissió Europea contra el racisme i la intolerància, de 13 d'octubre de 2002.⁵
- Els casos Handyside, Ligen i Günduz jutjats pel Tribunal Europeu de Drets Humans coincideixen que la llibertat d'expressió estén la seva cobertura al denominat discurs ofensiu i impopular, és a dir, aquelles idees no només "favorablemente recibidas o consideradas como inofensivas, sino también aquellas otras que chocan, ofenden o inquietan al Estado o a una fracción concreta de su población, pues así lo exige el pluralismo, la tolerancia y la apertura propios de una sociedad democrática", però, a la vegada, es nega aquesta cobertura al supòsit del discurs de l'odi.

Setena. La Directiva 2010/13/UE, de 10 de març, sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a la prestació de serveis de comunicació audiovisual (Directiva de serveis de comunicació audiovisual), estableix, en l'article 6, la necessitat de garantir que les emissions realitzades pels prestadors de serveis no continguin incitacions a l'odi per raó de raça, sexe, religió o nacionalitat, previsió que la mateixa jurisprudència del Tribunal Suprem ja ha anat recollint, a propòsit del que anomena el *discurs de l'odi*, tot assenyalant que "no cabe incluirlo dentro de la cobertura otorgada por el derecho a la libertad de expresión o ideológica".⁶

Les imatges emeses dins de la secció "Zoom" del programa *Telenoticias*, i analitzades per l'Àrea de Continguts del Consell, reflecteixen amb una intensitat especial un missatge negatiu i vexatori, en vincular amb règims totalitaris expressions polítiques plenament democràtiques. La presentació de dos genocides i, seguidament, d'unes imatges de membres de la banda terrorista ETA (mentre difonien un comunicat) i de diferents líders polítics electes que adopten el catalanisme com a signe vertebrador del seu discurs polític, amb la finalitat d'associar-los a règims o a moviments que s'han significat pel seu menyspreu a la dignitat humana, són missatges que, per la seva naturalesa, fereixen i pertorben greument l'adequada convivència entre comunitats. L'emissió d'aquests continguts va més enllà de la mera exposició d'una idea o d'una opinió, i fomenta i justifica un discurs que en cap cas no pot emparar l'exercici de la llibertat d'expressió.

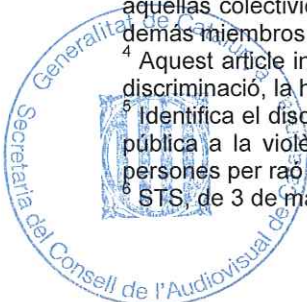
Vuitena. La difusió dels continguts emesos pel prestador del servei públic de comunicació audiovisual Televisión Autonomía Madrid, SA, el 30 d'abril de 2013, pel canal Telemadrid pot constituir una infracció molt greu tipificada per l'apartat 1 de l'article 57 de la LGCA, que estableix com a tal "l'emissió de continguts que de manera manifesta fomentin l'odi, el menyspreu o la discriminació per motius de naixement, raça, sexe, religió, nacionalitat,

sociales, pues en un Estado como el español, social, democrático y de Derecho, los integrantes de aquellas colectividades tienen el derecho a convivir pacíficamente y a ser plenamente respetados por los demás miembros de la comunidad social."

⁴ Aquest article indica que "tota apologia de l'odi nacional, racial o religiosa, que constitueixi incitació a la discriminació, la hostilitat o la violència estarà prohibida per la Llei".

⁵ Identifica el discurs de l'odi contra aquelles expressions que intencionadament difonguin a) una incitació pública a la violència, l'odi o la discriminació; o b) insultin i difamin públicament persones o grups de persones per raó de la seva raça, color, llengua, religió, nacionalitat o origen, nació o ètnia.

⁶ STS, de 3 de març de 2010.





opinió o qualsevol altra circumstància personal o social". I, així mateix, pot constituir una infracció lleu tipificada per l'apartat 2 de l'article 59 de la LGCA, atès que l'incompliment de la separació entre informació i opinió no està tipificat com una infracció greu o molt greu.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta el següent

ACORD

1. Posar en coneixement del Govern de la Comunitat Autònoma de Madrid les consideracions d'aquest Acord perquè adopti, si escau, les actuacions que consideri oportunes davant les possibles vulneracions de la LGCA arran de la difusió dels continguts audiovisuals, el dia 30 d'abril de 2013, per la secció "Zoom" del programa *Telenotícies*, emesos pel prestador del servei públic de televisió Televisión Autonomía Madrid, SA, pel canal Telemadrid, així com la retirada d'aquest contingut de la pàgina web d'aquest prestador de serveis de televisió.
2. Trametre aquest Acord a la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació perquè en tingui coneixement i als efectes oportuns.

Barcelona, 29 de maig de 2013



Roger Loppacher i Crehuet
President



Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari